

Arbetarbostaden på Mårbacka

Författaren och nobelpristagaren Selma Lagerlöf (1858–1940) föddes och växte upp och dog på Mårbacka. Hon bestämde i sitt testamente att egendomen skall förvaltas av en privat stiftelse, Mårbackastiftelsen, och visas upp för besökare. 1889 tvingades familjen Lagerlöf att sälja hela egendomen på auktion då familjens ekonomi körts i botten.

Efter romansuccéer som *Gösta Berlings Saga* (1891), *Jerusalem* (1901 och 1902) och *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* (1906 och 1907) kunde hon köpa tillbaka mangårdsbyggnaden med övre trädgården 1908. Efter Nobelpriset i litteratur 1909 kunde hon köpa tillbaka även jordbruksmarken och skogen, och gården var komplett igen.

Mårbackastiftelsen tackar alla frivilliga krafter som renoverade arbetarbostaden invändigt, samt alla som donerat eller lånat ut inventarier.

Bokning och information 0565-310 27
eller mejl info@marbacka.com

Information om öppettider och evenemang
på vår hemsida www.marbacka.com

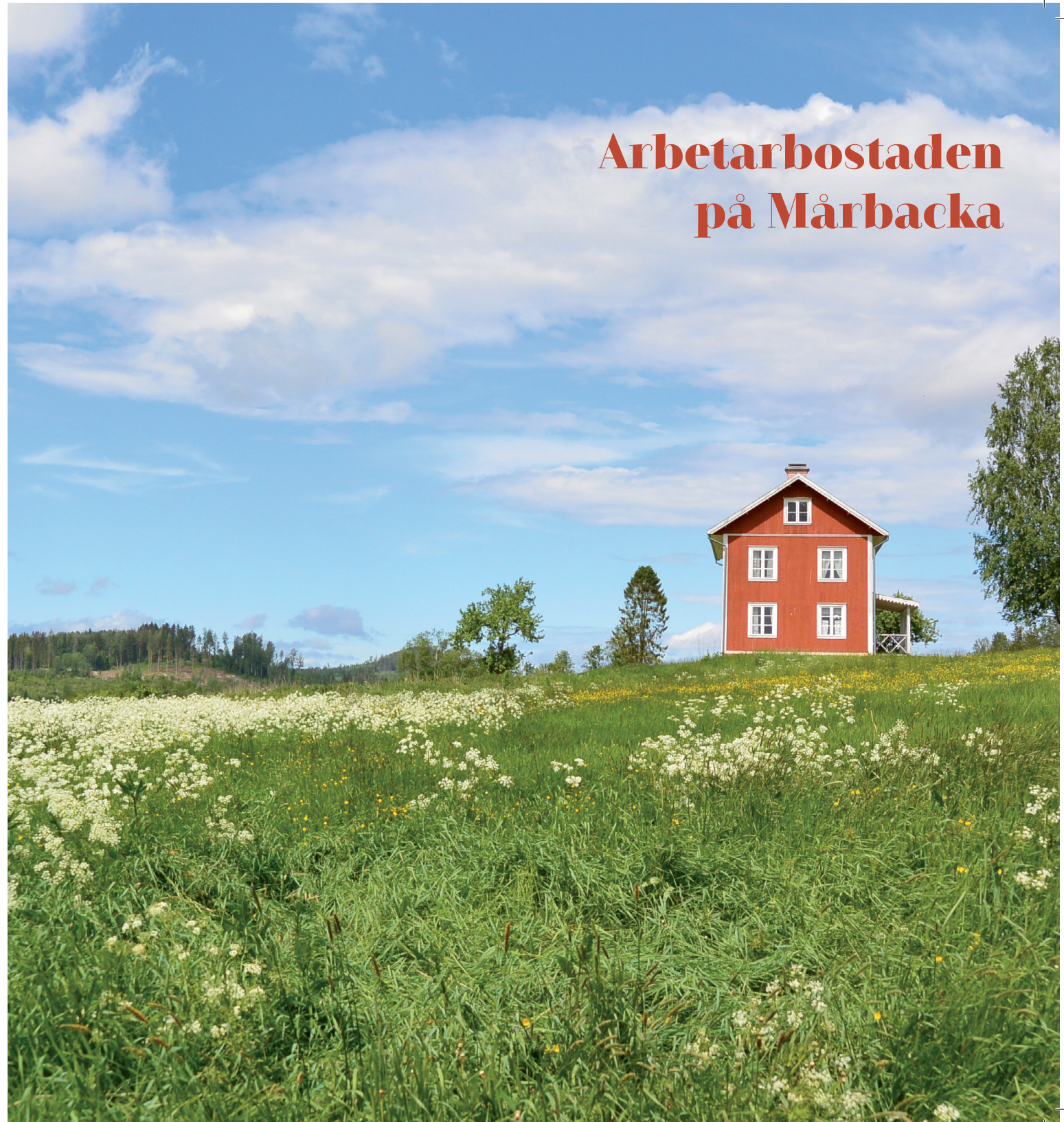
Arbetarbostaden är öppen under sommarsäsongen. Det går också bra att boka en egen visning av huset.

MED STÖD FRÅN
 SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

SELMA LAGERLÖFS
— MÅRBACKA —

Tryck: Ramströms Tryckeri 2021. Layout: Kjell Sundström, KM IDÉ. Text: Mårbackastiftelsen. Foto omslag: Marie Söhman. Bilder: Östra Ämterviks hembygdsförening.

Sågverksägaren Jan Petter Fryk byggde arbetarbostaden vid förra millenieskiftet. När Selma Lagerlöf 1910 köpt hela gården av Fryk fick hon överta försörjningsansvaret för 14 familjer samt dagsverkare som då arbetade på Mårbacka. Sammanlagt försörjde hon årligen ett trettiotal personer.

Glädjen var stor bland arbetarna när man fick veta att Selma Lagerlöf köpt tillbaka hela gården. Det sägs att ladugårdspigan Hanna Lawner, som då bodde på tredje våningen i arbetarbostaden, sprang ner till ladugården för att berätta för korna:

- Nu blir det årning på gårn igen, för nu är Lagerlöfarna tillbaka!

Fyra familjer i huset

Första våningen beboddes av kusken och stall-drängen Erik Persson. Senare bodde chauffören Erik Åhs i den lägenheten. Här fanns också tvättstugan och bakugnen.

På andra våningen fanns två lägenheter, mot öster bodde ladugårdskarlen, i den lägenheten bodde mina föräldrar och syskon från 1919 till

1923. I lägenheten mot väster bodde Anna Olsson "Ladugårds-Anna". På tredje våningen i ett rum mot söder bodde ladugårdspigan Hanna Lawner. Som mest bodde ett 15-tal personer samtidigt i huset. De som gick dagsverke på Mårbacka bodde i torpen som hörde till gården.

Social trygghet

Som anställd på Mårbacka hade man social trygghet, bra löneförmåner, Selma Lagerlöf betalade inte bara ut ålderspension utan även sjukpenning. Hon startade 1928 en privat sjukkasse där hon la grunden med sin egen folkpension och drog sedan en symbolisk summa av arbetarnas lön.

Man kände också en trygghet i att man kunde vända sig till sin arbetsgivare och få hjälp med olika bekymmer, även ekonomiska.

Selma Lagerlöf återinförde faderns midsommarfest med kaffe i trädgården och dans nere på logen efteråt.

Det mest speciella var julkalaset i herrgården på julaftons eftermiddag. De anställda med familjer bjöds på kaffe/saft och kakor i köket

"man fick äta hur många kakor man ville!". Sedan dansades det kring granen i salongen och därefter var det julklappsutdelning.

- Utan Selma Lagerlöf skulle många av oss torparungar inte fått någon jul alls, berättar Hilding Bergqvist.

Renoveringen

Sedan 1965 har ingen bott i huset och det förföll allteftersom åren som gick. Ett renoveringsprojekt av exteriören startades 2012 med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen Värmland. Arbetet utfördes av Vermlands Byggnadsgille.

Med hjälp av sponsorer, gåvor och frivillig arbetskraft kunde även interiören renoveras. Efter anvisningar från Hilding Bergqvist har interiören så långt möjligt återskapats till ursprungligt skick.

De nuvarande tapeterna liknar de vi sett på foton. Möbler och inventarier har skänkts eller deponerats av entusiastiska privatpersoner.

* * *

Selma Lagerlöf och Erik Persson "Kusk-Erik" utanför stallet.

Selma Lagerlöf hälsar på Hilding Bergqvist.

Ladugårds-Anna och Tora Bergqvist.

Vid arbetarbostaden fr.v. Johan och Tilda Åhs, Lina Olsson (Lina på Kammern) och hennes make Johan Olsson.